Länsstyrelsen Stockholm

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34580-2019

Enheten för tillsyn
Frida Berglund
Diana Berkusaite

Sefina Svensk Pantbelåning
Aktiebolag
Sankt Eriksgatan 44, 5 tr
112 34 Stockholm

Föreläggande att göra rättelse

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) förelägger Sefina Svensk Pantbelåning Aktiebolag, 556011-8043, (bolaget) att göra rättelse genom att vidta nedan åtgärder. En redovisning av vidtagna åtgärder ska ges in till Länsstyrelsen **senast den 6 augusti 2020.**

Redovisningen ska omfatta den dokumentation som enligt föreläggandet ska upprättas samt en redogörelse för de åtgärder som i övrigt ska vidtas enligt föreläggandet.

- Upprätta och dokumentera en allmän riskbedömning genom att bedöma hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker. Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Faktorer som ska beaktas i den allmänna riskbedömningen är verksamhetens kunder, produkter, distributionskanaler samt geografiska riskfaktorer. Vid bedömningen ska hänsyn även tas till uppgifter som kommer fram vid bolagets rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner, om sådana finns, samt till information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar.
- Mot bakgrund av den allmänna riskbedömningen ska bolaget sedan;
    - Motivera bolagets bedömning av de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med olika typer av kundrelationer (kunders riskprofiler) samt tydliggöra hur kundernas riskprofiler följs upp och ändras när det finns anledning till det.
    - Upprätta, komplettera samt dokumentera rutiner och riktlinjer för att motverka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. De dokumenterade rutinerna och riktlinjerna ska omfatta;
        - Åtgärder för kundkännedom.
        - Övervakning och rapportering till polisen.

- Bevarande av handlingar inklusive behandling av personuppgifter.

- Komplettera bolagets rutiner för skydd och förbud mot repressalier genom att motivera bolagets rutiner och övriga åtgärder som i övrigt bedömts behövas för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder. Därvid ska tydligt framgå att bolaget inte får utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.
- Säkerställa att bolaget har rutiner och riktlinjer för;
  - Intern kontroll. Däri ingår att bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten (system för visselblåsare) samt skydd mot hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder för dessa personer (visselblåsarskydd).
- Säkerställa att relevant information dokumenteras samt säkerställa att den allmänna riskbedömningen samt rutiner och riktlinjer uppdateras regelbundet, minst en gång per år, varvid datum för uppdateringen antecknas.

Föreläggandet gäller omedelbart.

Beskrivning av ärendet

Regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism[1] (penningtvättsregelverket) gäller bland andra verksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000).

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska bland annat göra en allmän riskbedömning av sin verksamhet och skapa rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen har den 10 juli 2019 förelagt bolaget att skicka in bolagets allmänna riskbedömning samt rutiner och riktlinjer för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den 23 juli 2019 inkom bolaget med yttrande i ärendet.

[1] Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Motivering

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 8 september 2009. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen får ingripa mot en verksamhetsutövare som inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att förhindra att dennes verksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Ingripande kan bland annat ske genom att Länsstyrelsen förelägger verksamhetsutövaren att vidta rättelse.

Allmän riskbedömning

Av penningtvättsregelverket framgår att en verksamhetsutövare ska göra en bedömning av hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker, en så kallad allmän riskbedömning. Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska utformas så att den kan ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget uppgett att handlingarna som getts in innehåller en allmän riskbedömning. Av handlingarna kan utläsas att bolaget har bedömt att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är medelstor och att denna bedömning grundar sig på att antalet stora lån med kontanter som transaktionsmedel har ökat samt att snittlån och snittförsäljningspriset ligger på viss summa. I den allmänna riskbedömningen saknas dock en motiverad bedömning av hur bolagets produkter, tjänster, kunder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker. Vidare anges i handlingarna exempel på hur bolaget skulle kunna utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt Länsstyrelsens bedömning innebär detta enbart en uppräkning av olika tillvägagångsätt och inte en bedömning av verksamhetsspecifika omständigheter som enligt penningtvättsregelverket ska göras i den allmänna riskbedömningen.

I den allmänna riskbedömningen har inte heller tagits in uppgifter som kommit fram vid bolagets rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner samt information om tillvägagångssätt och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnat om penningtvätt och finansiering av terrorism. Därtill saknas uppgifter om verksamhetens storlek och art vilket ska ligga till grund för bestämmandet av omfattningen av den allmänna riskbedömningen.

Bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder och rutiner, riktlinjer samt övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen konstaterar att bolagets allmänna riskbedömning är bristfällig. Detta medför att Länsstyrelsen inte kan

göra en fullständig prövning av om de övriga ingivna handlingarna är adekvata eller tillräckliga för att uppfylla de krav som uppställs på verksamhetsutövare i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen vill dock särskilt framhålla följande.

Riskbedömning av kunder

En verksamhetsutövare ska bedöma de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med varje kundrelation. Bedömningen ska ske med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen samt verksamhetens kunskap om den aktuella kunden, varje kund ska således tilldelas en riskprofil. Kundens riskprofil ska ligga till grund för de kundkännedomsåtgärder, den uppföljning och den övervakning bolaget ska vidta för den specifika kunden. I det material som bolaget inkommit med finns uppgift om vilka åtgärder som personal ska vidta för att genomföra riskbedömning av kunder. Det saknas dock uppgift om hur själva bedömningen av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationer (kunders riskprofiler) görs. Vidare saknas det uppgifter om hur kundernas riskprofiler löpande följs upp och ändras när det finns anledning till det under en pågående affärsförbindelse.

Kundkännedom

Av de handlingar som getts in kan utläsas att personal ska utföra kundkännedomsåtgärder innan en transaktion genomförs. Det framgår dock inte hur kundernas identitet kontrolleras utöver att det ska kontrolleras att kunden har en giltig legitimation. Inte heller anges om eller hur det kontrolleras att en företrädare har behörighet att företräda kunden, om kunden har en verklig huvudman eller om kunden är etablerad i ett land som av Europeiska kommissionen identifierats som ett högrisktredjeland. Vad gäller personer i politiskt utsatt ställning och sådan persons nära anhöriga har bolaget angett att utförlig information ska hämtas om anledningen till, och syftet med, transaktionen. Det anges dock inte hur denna information ska inhämtas vilket är en brist. Vidare saknas rutiner för identifiering av truster och liknande juridiska konstruktioner.

Det saknas information om hur pågående affärsförbindelsers syfte och art följs upp för att säkerställa att kundkännedomen är aktuell och tillräcklig för att hantera den bedömda risken för penningtvätt och finansiering av terrorism

Enligt penningtvättsregelverket finns krav på att verksamhetsutövare ska ha skärpta åtgärder för kundkännedom när det är motiverat för att hantera risken som kan förknippas med kundrelationen. Av ingivna handlingar framgår inte om sådana finns i bolaget och vad dessa i sådana fall består av vilket är en brist.

Bolagets anställda och uppdragstagare

Bolaget har i handlingarna som getts in lämnat en kort beskrivning över hur bolaget ska agera för att skydda anställda vid och från hot som uppstår på grund av rapportering av misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Av handlingarna framgår dock inte hur bolaget motiverat att just dessa åtgärder är de som behöver vidtas för att utgöra ett tillräckligt skydd för bolagets anställda,

uppdragstagare eller andra som på liknande grund deltar i verksamheten. Det framgår inte heller att bolaget inte får utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.

Övervakning och rapportering

Av de i ärendet ingivna handlingarna framgår att bolagets ODM ska gå igenom penningtvättsrapporter och att ODM även har en kontinuerlig kontakt med butikschefer och regionchefer angående övervakning och rapportering. Det framgår dock inte när eller hur dessa kontroller och kontakter sker vilket är en brist. Det anges även att misstänkta transaktioner inte ska genomföras och att dessa ska anmälas till Finanspolisen. Det saknas dock tydlig uppgift om vilka åtgärder som vidtas, i de fall då avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas, för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling. Vidare framgår inte om bolaget har ett sådant system som enligt penningtvättsregelverket krävs för att bolaget snabbt och fullständigt ska kunna lämna uppgifter om huruvida bolaget under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art. Inte heller finns det i ingivna handlingar några rutiner gällande den tystnadsplikt som råder enligt penningtvättsregelverket.

Behandling av personuppgifter

Länsstyrelsen vill här påpeka att det inom ramen för regelverket mot penningtvätt och finansiering av terrorism finns krav på att verksamheten ska ha rutiner och riktlinjer för vilka handlingar och uppgifter som verksamhetsutövaren ska spara. Denna lagstiftning ska, utöver annan tillämplig lagstiftning, följas. Utifrån det bolaget uppgett kan inte Länsstyrelsen avgöra om bolaget uppfyller de i lagen ställda kraven.

Intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser

Av rutinerna och riktlinjerna ska framgå en intern ansvarsfördelning för att säkerställa att skyldigheterna enligt penningtvättsregelverket fullgörs. Det ska framgå vilken eller vilka funktioner som har utsetts och vem som innehar respektive funktion. Det ska också framgå hur de interna kontrollerna genomförs för att säkerställa efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Oavsett vad verksamhetsutövaren driver för verksamhet ska denne utse en person som ansvarar för verksamhetens regelefterlevnad och interna kontroll samt rapportering till polisen. Av ingivna handlingar framgår inte hur och hur ofta de interna kontrollerna genomförs. Vidare har bolaget uppgett vissa titlar i bolaget som ansvariga men inte vad dessa personer innehar för funktioner eller vilka dessa personer är.

Vidare saknas rutiner för anställda och uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten som vill göra anmälningar om misstänkta

överträdelse av penningtvättsregelverket – så kallat system för visselblåsare. Därtill saknas det uppgift om bolaget tillhandahåller skydd för anställda, uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket – så kallat visselblåsarskydd.

Dokumentation

Länsstyrelsen vill särskilt framhålla att den allmänna riskbedömningen och rutinerna och riktlinjerna avseende kundkännedom, övervakning och rapportering samt bevarande av handlingar ska dokumenteras enligt lagen. Rutinerna och riktlinjerna ska vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha klart för sig vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer. Dessa rutiner och riktlinjer ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i sin allmänna riskbedömning. Bolaget har dessutom en skyldighet att utvärdera dessa minst en gång per år och datumet för utvärderingen ska antecknas. En allmän riskbedömning ska därutöver alltid utvärderas om man inom verksamheten erbjuder nya eller väsentligen förändrar sina produkter eller tjänster, riktar sig till nya marknader eller gör andra förändringar som är avgörande för verksamheten. Om man efter en utvärdering anser att det finns behov av att ändra eller komplettera den allmänna riskbedömningen och rutinerna och riktlinjerna ska dokumenten uppdateras.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att bolaget har åsidosatt sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket genom att inte upprätta, dokumentera och uppdatera allmän riskbedömning, riskprofil för kunder samt rutiner och riktlinjer för att motverka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. Detta innebär att bolaget löper en ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen har således grund för att meddela bolaget ett föreläggande att göra rättelse.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 16, 2 kap. 1-3 §§, 8 § och 15 §, 3 kap. 7-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§ och 29-30 §§, 4 kap. 1-2 §§, 6-7 §§, 9-10 §§, 5 kap. 1-9 och 11 §§, 6 kap. 1-2 §§, 4-5 §§, 7 kap. 1 § första och tredje stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13 §, och 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 24 a § pantbankslagen (1995:1000).

- 16 § förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4 §, 6 § och 10 §, 3 kap. 2-9 §§ och 11-12 §§, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1 -2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma om att det den 1 januari 2020 genomfördes vissa lagändringar i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare meddelade länsstyrelsen nya föreskrifter gällande åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism - Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Handlingarna som getts in i ärendet har bedömts utifrån penningtvättsregelverket i dess lydelse då bolaget förelades att inkomma med handlingar till Länsstyrelsen. Föreläggandet och de rättelser som ska vidtas i ärendet är dock beslutat i enlighet med nu gällande lagstiftning.

Detta beslut kan överklagas

Se bilaga 1.

Beslutande

I detta ärende har Frida Berglund beslutat. I den slutliga handläggningen har också Diana Berkusaite medverkat.

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Upplysningar

Lämna gärna era uppgifter via vår e-tjänst komplettering eller yttrande i ärende. Uppgifterna kommer då direkt in i ert ärende och ni får en bekräftelse på att vi har mottagit uppgifterna. I e-tjänsten anger ni Länsstyrelsen i Stockholms län samt ärendets diarienummer. Ni hittar e-tjänsten på lansstyrelsen.se. Skriv *yttrande* i sökrutan och tryck på sök.

Ni kan även lämna uppgifter via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se alternativt till Länsstyrelsen i Stockholm Box 220 67, 104 22 Stockholm. Ange ert ärendes diarienummer samt *yttrande* i ämnesraden.

För information om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten
2. Information om förenklad delgivning